

Важливою складовою системи інформації є друковані засоби масової інформації. Сьогодні їх діяльність перебуває у тісному взаємозв'язку з подальшим розвитком української державності та демократії, економічними і духовними змінами в суспільстві. Статистика свідчить, що в Україні виходить приблизно 4000 періодичних видань, у тому числі – близько 30 газет та журналів – мовами національних меншин. На сучасному етапі існує багато проблем, пов'язаних з друкованими засобами масової інформації.

По-перше, це недостатнє використання української мови, якій необхідно забезпечити підтримку і захист на загальнодержавному рівні, що стане могутнім соціальним фактором консолідації нації, стимулом розвитку культурних, правових, економічних і політичних відносин в Україні. По-друге, набула піку необхідність протидії перетворенню українських газет та журналів на «пресу катастроф», тобто таких видань, що здебільшого в негативному світлі відображають соціальну дійсність, адже відсоток негативної інформації на шпальтах газет сягає 75-80%. По-третє, загальнонаціональна періодика замовчує багато важливих проблем, обговорення яких необхідне для самоосмислення суспільства. По-четверте, засоби масової інформації, перебуваючи під контролем певних структур (як державних, так і недержавних), а також окремих осіб, безперервно несуть ідеологічне навантаження, орієнтують величезні аудиторії людей на не завжди об'єктивне світосприйняття та поведінку.

Таким чином, сучасні друковані ЗМІ на теренах України потребують змін з боку держави та самого суспільства, щоб стати на шлях цивілізованого розвитку.

Ляшенко О.О.
НУЦЗУ

РАДЯНСЬКІ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНІ У НІМЕЧЧИНІ У 1941-1945 РОКАХ

Однією з найбільшій та найстрашніших трагедій Другої світової війни була доля радянських військовополонених, які потрапили до кон-

центраційних таборів, що знайшло певне відображення у історіографії. Для радянського історичного дискурсу головним було зобразити в'язнів концтаборів, як людей, що «чинили спротив». При цьому вся увага дослідників приділялася висвітленню підпільної боротьби в концтаборах, у якій радянські військовополонені виступали як керівники, а остарбайтери як їх «помічники». Намагання знайти всюди опір та героїзм призвело до спотворення дійсної картини життя у нацистському концентраційному таборі. Проблема перебування у полоні держав Осі вояків Червоної армії також отримало добре відображення як у радянській так і західній історіографії. Але велика кількість питань з нашої теми залишилися маловивченими, мають наукову актуальність. Основна частина солдат Червоної армії потрапила у полон у 1941-1942 рр., але це продовжувалося протягом всієї війни. Так, у 1943 р. ця цифра складала 487 тис., у 1944 р. – 203 тис., у 1945 р. – 40,6 тис. чоловік.

За підрахунками Д. Волкогонова, кількість червоноармійців, які потрапили в німецький полон з 1941 по 1945 нараховує трохи більше 4 млн. З 5, 75 млн. радянських військовополонених до 1 травня 1944 р. в таборах «померло» 2 млн. чоловік, 180 тис. солдат та офіцерів «загинуло» або «зникло», крім того 1, 030 млн. було «вбито при спробі втечі» чи передано для «ліквідації» РСХА до концентраційних таборів, 280 тис. загинуло у пересильних пунктах та таборах. Тільки на території Харківської області, згідно «Зведеної відомості по урахуванню злочинів, вчинених німецько-фашистськими окупантами та насильницькому угону радянських людей в німецьке рабство...» від 10 липня 1944 року за підписом секретаря Харківської обласної комісії по встановленню та розслідуванню злочинів німецько-фашистських загарбників та їх спільників Кравцова, за період нацистської окупації було вбито, повішено, закатовано 21 259 радянських військовополонених та 2070 було піддано тортурам.

Така політика відвертого геноциду була наслідком впливу націонал-соціалістичного світогляду, у рамках якого діяли німецькі окупаційні структури на Сході. Отже, в нацистського військово-бюрократичного апарату справами військовополонених відав протягом війни спо-

чатку вермахт, а пізніше, з 1944 року, СС. Під час конфлікту з Радянським Союзом керівництво Третього Рейху, керуючись девізом *Divide et Impera*, проводило політику сепарації національних груп радянських військовополонених. Для окремих груп полонених (в т.ч. українців) створювалися кращі умови, аніж для росіян чи інших народів. В рамках цієї політики в перші місяці радянсько-німецького конфлікту десятки тисяч радянських військовополонених українського походження були відпущенні додому. Німецька окупаційна влада давала можливість українським гуманітарним організаціям на кшталт Українського Червоного Хреста (УЧХ) допомагати радянським полоненим. УЧХ у різний час діяв у всіх окупаційних зонах, на які були поділені українські землі. Червоний Хрест був організацією, яка надавала реальну допомогу українським полоненим харчами, одягом та іншим, хоча не була вільна від авантюристів. Політику «привілеювання» радянських полонених українського походження було згорнуто восени 1941 року. В результаті цього українські полонені розділили гірку долю всіх колишніх солдат РСЧА, що потрапили до німецького полону. Загалом нацисти знищили протягом 1941-1945 рр. приблизно 3,3 млн. радянських військовополонених. У майбутньому можливий розгляд долі німецьких військовополонених на території СРСР, а також аналіз питань долі українських «остарбайтерів».

Мазурок О. Ю.
РДГУ

ГЕНДЕРНЕ ПИТАННЯ В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОУН ТА УПА

На початку ХХІ століття проблеми історичної інтерпретації подій Другої світової війни залишаються актуальними. Втім, в сучасних системах координат набуття Україною досвіду державотворення, особливо виникає потреба детального аналізу такого рівня історичної парадигми подій Другої світової війни, як діяльність ОУН та УПА.